

Nr 175.

Av herr Lindblom m. fl., om ökat anslag till länsnykterhetsnämnderna.

Länsnykterhetsnämnderna ha nu varit i verksamhet i fem år. Deras huvudsakliga uppgift är att biträda sådana kommunala nykterhetsnämnder, som icke äro skickade att fullgöra de ofta krävande uppgifter som alkoholistlagstiftningen pålägger dem. Man måste av olika skäl räkna med att dylik oförmåga hos kommunala nykterhetsnämnder skall förekomma i stor utsträckning. I många små kommuner — där dock svåra fall av alkoholmissbruk kunna uppträda mer eller mindre sporadiskt — kunna nykterhetsnämnderna över huvud icke förvärva erforderlig rutin på grund av att fall för handläggning förekomma så sällan. I sådana kommuner är det vidare ofta svårt att uppbringa lämpliga personer för dessa uppgifter just därför, att det finns så få att välja på. Ledamöterna av nykterhetsnämnden i en liten kommun ha slutligen det handikap i fråga om att ingripa mot en alkoholmissbrukare, som består däri att de merendels äro släkt, vänner, bekanta, arbetskamrater eller dylikt med dem, som skulle vara föremål för åtgärd. Av dessa och andra skäl är det oundgängligen nödvändigt för den individuella nykterhetsvårdens vidkommande, att det finns ett organ, som i förekommande fall kan rycka in såsom ersättare för den kommunala nykterhetsnämnden.

En kommunal nykterhetsnämnd, som vansköter sin uppgift, kan i allmänhet räkna med att den ostört får fortsätta härmed, utan att väckas av en allmän opinion i kommunen som kräver ändring. För att en länsnykterhetsnämnd skall kunna fylla sin uppgift att fungera såsom en rörlig nykterhetsnämnd, beredd att ingripa när och var så erfordras, måste den därför ha tillgång till ett eget material, med tillhjälp varav den kan bedöma, hur de kommunala nykterhetsnämnderna fullgöra sina uppgifter. Detta material utgöres av ett register lämpligen ett kortregister, över personer inom länet, som äro eller kunna befaras vara alkoholmissbrukare. En stor del av registret avser fyllerister, även förstagångsfyllerister, ty erfarenheten har visat, att mången svår alkoholmissbrukare har ådragit sig endast en fylleriförseelse. Erfarenheten har också visat, att det alldeles övervägande antalet alkoholmissbrukare, som slutligen hamnar på alkoholistanstalt, börjat sitt missbruk i unga år. Med hänsyn härtill framstår det såsom synnerligen viktigt, att nykterhetsnämnderna noggrant undersöka varje ung-

domlig fyllerist, även om han begått endast en fylleriförseelse. Med hjälp av detta register kan länsnämnden nu följa de kommunala nykterhetsnämndernas handläggning av olika vårdfall genom att inhämta upplysningar om verkställda undersökningar och om resultatet av vidtagna hjälpåtgärder och dylikt. Med ledning av registret kan länsnämnden vidare driva på de kommunala nykterhetsnämnderna, förmå dem att göra undersökningar och ställa alkoholmissbrukare under övervakning m. m. och överhuvud dirigera verksamheten hos sådana kommunala nykterhetsnämnder, som inte själva ha tillräcklig kraft och förmåga att sköta denna.

En länsnykterhetsnämnds löpande arbete skötes av en tjänsteman, vanligen benämnd ombudsman. Denne åtnjuter härför ett arvode, som varierar mellan 1 800 och 3 000 kronor per år. Uppdraget har sålunda i betalningsavseende karaktären av bisyssla. Ombudsmannen måste emellertid i regel själv utföra allt kansliarbete, såsom registrering, maskinskrivning o. d. Detta rutinmässiga arbete har på åtskilliga håll avsevärd omfattning. Till belysning härav kan nämnas, att enbart antalet för fylleri sakfälda personer hemmahörande i Stockholms län under år 1942 — vilka sålunda under detta år infördes i ovannämnda register — utgjorde icke mindre än 1 470, av vilka 866 hade gjort sig skyldiga till fylleri tidigare. Åtskilliga andra län ha ännu högre fyllerisiffror. Det rent expeditionella arbete, som föranledes härav men vilket dock är nödvändigt för att länsnykterhetsnämnden skall kunna fylla sin funktion som övervakare av de kommunala nykterhetsnämndernas verksamhet lägger i allt för hög grad beslag på ombudsmannens arbetskraft. Överhuvud har det visat sig att den på ombudsmännen vilande arbetsmängden i flera län långt överstiger vad som rimligen kan utkrävas av innehavaren av en bisyssla. Länsnykterhetsnämnderna böra därför erhålla bättre tillgång till arbetskraft. I några län är länsnämnden i behov av heltidsanställda tjänstemän. I vissa stora eller långsträckt län kan det vara lämpligt, att länsnykterhetsnämnden har tillgång till två deltidsanställda ombudsmän, bosatta i olika delar av länet. För flertalet länsnykterhetsnämnders vidkommande är det önskvärt, att de ha möjlighet att anställa biträden för mindre kvalificerat arbete, såsom registrering och dylikt, varigenom ombudsmännen kunna frigöras för inspektionsverksamhet och annat mera kvalificerat arbete. Kostnaderna för samtliga dessa personalförstärkningar kunna uppskattas till 35 000 kronor.

Ett hinder för länsnykterhetsnämnderna att göra en så stor insats inom det nykterhetsvårdande arbetet, som eljest vore möjlig och är påkallad av det rådande allmänna nykterhetstillståndet, utgöres av knappheten på medel till resor. En länsnykterhetsnämnd måste, för att kunna fylla sin uppgift att sätta in var den bäst behövs, ha möjlighet att genom sin ombudsman besöka de kommunala nykterhetsnämnderna i erforderlig omfattning. Den

personliga kontakt mellan länsnykterhetsnämnden och den kommunala nykterhetsnämnden, som uppkommer vid dylika sammanträffanden, har ofta visat sig ovärderlig för det fortsatta samarbetet. Mången gång har det endast genom besök på ort och ställe varit möjligt för länsnykterhetsnämndens ombudsman att få den kommunala nykterhetsnämnden att inse betydelsen av det förebyggande nykterhetsnämndsarbetet och att förstå, huru detta skall skötas. De många fall, då den kommunala nykterhetsnämnden saknar förmåga att på rätt sätt ta itu med en vårdbehövande alkoholmissbrukare och länsnykterhetsnämndens ombudsman därför måste biträda nämnden med att verkställa utredning, ordna övervakning, uppsätta intagningshandlingar m. m., medföra givetvis i allmänhet behov av en eller flera resor till berörda kommun.

Anslagsposten till resor utgör f. n. endast 18 000 kronor, motsvarande 750 kronor per länsnykterhetsnämnd, och det finns ju län, som omfatta mer än 200 kommuner. Detta är otillräckligt för flertalet länsnykterhetsnämnder, vilka av dessa medel även skola bestrida kostnaderna för sina egna sammanträden. En fördubbling av denna anslagspost behövs för att den skall någorlunda motsvara behovet.

Även länsnykterhetsnämndernas försörjning med medel för expenser och hyror m. m. är alltför knapp. Denna anslagspost är 30 000 kronor, motsvarande i genomsnitt 1 250 kronor för varje länsnykterhetsnämnd, och man kan beräkna, att det erfordras ytterligare 11 000 kronor för detta ändamål. Även med en sådan höjning måste länsnykterhetsnämnderna ålägga sig stor återhållsamhet i fråga om expensutgifter.

Det utgående anslaget till länsnykterhetsnämnderna utgör 136 000 kronor. Enligt ovan framförda yrkanden bör anslaget förstärkas med 35 000 kronor å posten till avlöning för personal, med 18 000 kronor å posten till reseersättningar samt 11 000 kronor å posten till expenser, hyror m. m. eller med tillhoppa 64 000 kronor och sålunda höjas till 200 000 kronor. — Med avseende å detta belopp må framhållas, att rusdryckslagstiftningsrevisionen, som framförde förslaget om länsnykterhetsnämndsinstitutionen, räknade med en årlig kostnad för denna av minst 250 000 kronor.

Med åberopande av det anförda hemställes,

att riksdagen måtte besluta, att anslaget till länsnykterhetsnämnderna för budgetåret 1944/45 måtte höjas från det i statsverkspropositionen föreslagna beloppet kronor 136 000 till kronor 200 000.

Stockholm i januari 1944.

E. A. Lindblom.

P. J. Näslund.

John Björck.

Eskil Albertsson.

Bertil Ohlin.